

أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَ الْأَرْضِ ۚ أَلَا إِنَّ وَعَدَ اللَّهُ
 حَقًّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾ هُوَ يُحْيِي ۙ وَ
 يُمِيتُ ۙ وَ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٦﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ
 مَوْعِظَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَ شِفَاءٌ لِّمَا فِي الصُّدُورِ وَ هُدًى
 وَ رَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾ قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَ بِرَحْمَتِهِ
 فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا ۗ هُوَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٥٨﴾
 قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِّن رِّزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ
 حَرَامًا وَ حَلَالًا ۚ قُلْ ءَأَلَّهُ أَذِنَ لَكُمْ ۚ أَمْ عَلَى اللَّهِ
 تَفْتَرُونَ ﴿٥٩﴾ وَ مَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ
 يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ
 أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦٠﴾ وَ مَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَ مَا
 تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْءَانٍ وَ لَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا
 عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ ۚ وَ مَا يَعِزُّبُ
 عَن رَّبِّكَ مِنْ مِّثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَ لَا فِي السَّمَاءِ
 وَ لَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَ لَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ ﴿٦١﴾

درس چهارم

معجزه جاویدان

اشاره به بعثت پیامبر (ص)

تاره ای بدرشید و ماه مجلس شد دل رمیده ما را اینس و مونس شد

به اشاره چشم یا ابرویی

نگار من که به مکتب زلفت و خط توشت به غمزه مسئله آموز صد مدرس شد

بیانگر آمی و درس نخوانده بودن پیامبر (ص) از اعجاز محتوایی قرآن

قرآن کریم، آخرین کتاب الهی است که بر خاتم پیامبران نازل شده و گواه و دلیل نبوت ایشان است.

در این درس به بررسی این موضوع می پردازیم تا بدانیم :

اولاً چرا معجزه جاوید پیامبر خاتم ﷺ از نوع کتاب است؟

ثانیاً قرآن کریم از چه جهاتی معجزه است؟

۱. آیت یا معجزه به چه معناست؟

۲. کارهای خارق العاده پیامبران در قرآن نام دارد و اندیشمندان اسلامی به این کارها می گفتند.

پاسخ: آیت - معجزه

تصور کنید که شما در چند هزار سال قبل زندگی می کردید و یک روز می شنیدید که شخصی به نام موسی خود را پیامبر خدا معرفی کرده است و ادعا می کند از جانب خدا برای هدایت انسان ها دستوراتی را آورده است. شما چگونه یقین می کردید که او در ادعایش صادق است و واقعاً از جانب خدا آمده است؟

۱) (هرگاه پیامبری از سوی خداوند مبعوث می شد، برای اینکه مردم دریابند که وی با خداوند ارتباط دارد و از طرف او مأمور به پیامبری شده است، کارهای خارق العاده ای انجام می داد که هیچ کس بدون تأیید و اذن خداوند قادر به انجام آنها نبود). قرآن کریم این کارهای خارق العاده را «آیت» یعنی نشانه و علامت نبوت می خواند و اندیشمندان اسلامی آن را معجزه می نامند (زیراً عجز و ناتوانی سایر افراد در این امور آشکار می شود).^۳

تناسب معجزه هر پیامبر با زمان خود

پیامبری حضرت موسی (ع) در دورانی بود که سحر و جادو رواج داشت. مثلاً ساحران طناب هایی را روی زمین می انداختند و با روش هایی خاص، آنها را به حرکت در می آوردند و مردم تصور می کردند که به مار تبدیل شده اند. مردم ساحران را انسان هایی فوق العاده می دانستند و به آنها احترام می گذاشتند.

بنابراین، حضرت موسی (ع) باید عملی انجام می داد که فراتر از کار ساحران و جادوگران باشد، تا مردم بدانند که ساحران در برابر قدرت خداوند، ناتوان و ضعیف اند. به همین دلیل بود که ساحران با دیدن عصای حضرت موسی (ع) و تبدیل شدن آن به اژدهایی عظیم، نه تنها به معجزه بودن آن اعتراف کردند، بلکه به خدای یگانه ایمان نیز آوردند و نبوت حضرت موسی (ع) را تصدیق کردند. گروهی از آنان به همین دلیل، به دستور فرعون به قتل رسیدند.

۴) حضرت عیسی (ع) نیز در زمانی مبعوث شد که برخی شاخه های علم، مانند پزشکی پیشرفت زیادی کرده بود و پزشکان، جایگاهی ویژه در جامعه داشتند. معجزه حضرت عیسی (ع) نیز بیشتر در همین راستا قرار گرفت؛ مانند شفادادن به بیماری های غیرقابل درمان و زنده کردن مردگان. قرآن کریم از زبان حضرت عیسی (ع) می فرماید:

آیت نامیدن معجزه در قرآن

معجزه ی حضرت عیسی (ع) ساختن پرنده از گل و زنده کردن آن

من با نشانه ای از پروردگارتان نزد شما آمده ام

برایتان از گل چیزی چون پرنده می سازم

أَتَى قَدْ جِئْتُكُمْ بِآيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ

أَتَى أَخْلُقُ لَكُمْ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ

۱- فرق معجزه با کارهای خارق العاده مرناضان و ساحران و تردستان هم همین است که کارهای آنان با تعلیم و تمرین قابل یادگیری است، اما کار پیامبران به گونه ای است که آنان بدون آموزش قبلی معجزه می کنند و هیچ گاه مغلوب کار دیگران واقع نمی شوند؛ مثلاً وقتی عصای حضرت موسی (ع) به اژدها تبدیل می شد، بر کارهای ساحران غلبه می کرد. همچنین هیچ کس نمی توانست مانند آن را انجام دهد.

۳. چرا اندیشمندان اسلامی کارهای خارق العاده ی پیامبران را معجزه می نامیدند؟

۴. تناسب معجزه ی هر پیامبر با زمان خودش را با ذکر مثالی توضیح دهید؟

۵. در دوران حضرت موسی (ع) رواج داشت. پاسخ: سحر و جادو

۶. ویژگی معجزات پیامبران گذشته (پیامبران قبل از حضرت محمد (ص)) چیست؟

۷. معجزه ی آخرین پیامبر الهی باید چه ویژگی هایی داشته باشد؟

و در آن می دمم، به اذن خدا برنده ای شود
و کور مادرزاد را و برص گرفته را شفا می دهم
و به فرمان خدا مردگان را زنده می کنم.

فَأَنْفُحُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا يَأْذِنُ اللَّهُ
وَ أُبْرِئُ الْأَكْمَةَ وَ الْأَبْرَصَ
وَ أَحْيِي الْمَوْتَى يَأْذِنُ اللَّهُ. ۱

معجزات حضرت عیسی (ع)
بیانگر تناسب معجزات هر پیامبر با زمان خود
البته (معجزات پیامبران گذشته، فقط برای مردم آن زمان قابل مشاهده بود و امروز اثری از آنها باقی نمانده است) ۶

به نظر شما معجزه آخرین پیامبر الهی که دینش برای مردم تمامی دوران ها تا روز قیامت خواهد بود، چگونه باید باشد؟

معجزه آخرین پیامبر الهی باید به گونه ای باشد که :

۱- مردم زمان خودش به معجزه بودن آن اعتراف کنند و آن را فوق توان بشری بدانند.
۲- آیندگان هم معجزه بودن آن را تأیید کنند) ۷

از این رو، خداوند معجزه اصلی پیامبر اکرم ﷺ را قرآن کریم قرار داد؛ معجزه ای از جنس «کتاب»؛ کتابی که هیچ کس توان آوردن مانند آن را ندارد. خداوند به کسانی که در الهی بودن قرآن کریم شک دارند، پیشنهاد کرده است تا کتابی همانند آن را بیاورند^۲ و برای اینکه ناتوانی آنها را نشان دهد، این پیشنهاد را به ده سوره کاهش داده است^۳ و برای اثبات نهایت عجز و ناتوانی آنان، پیشنهاد آوردن حتی یک سوره مانند سوره های قرآن را هم به آنها داده است) ۹

آیا می گویند : او به دروغ آن [قرآن] را به خدا نسبت داده است؟
بگو : اگر می توانید یک سوره همانند آن را بیاورید.

عَلَمَ ام يَقُولُونَ افْتَرَاهُ
مَعْلُولٌ قُلْ فَاْتُوا بِسُورَةٍ مِّثْلِهِ ۶
۹ (این دعوت به مبارزه را «تحدی» می گویند و خداوند تأکید می کند که هیچ گاه، هیچ کس نمی تواند در این مبارزه پیروز شود و همانند قرآن را بیاورد) ۹

بگو : اگر تمامی انس و جن جمع شوند
تا همانند قرآن را بیاورند،
نمی توانند همانند آن را بیاورند،
هر چند پشتیبان هم باشند.

قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْاِنْسُ وَ الْجِنُّ
عَلَىٰ اَنْ يَأْتُوْا بِمِثْلِ هٰذَا الْقُرْاٰنِ
لَا يَأْتُوْنَ بِمِثْلِهِ
وَ لَوْ كَانْ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيْرًا. ۵

بیانگر: دعوت به مبارزه (تحدی)

مخاطب دعوت : شکاکان در الهی بودن قرآن

محتوای دعوت: آوردن سوره ای مثل سوره های قرآن

برای اثبات نهایت عجز و ناتوانی شکاکان

نتیجه ی تحدی: ناتوانی در آوردن

همانند کتاب قرآن، هر چند انس و جن در این راه

پشتیبان هم باشند.

دعوت به مبارزه (تحدی) معلول شکاکیت در الهی بودن قرآن

۸. خداوند معجزه ی اصلی حضرت محمد (ص) را از جنس قرار داد. پاسخ: قرآن - کتاب

۹. خداوند به کسانی که در الهی بودن قرآن شک دارند چه پیشنهادی کرده است؟ این دعوت به مبارزه چه نام دارد؟

از آن روز که قرآن کریم دعوت به مبارزه را اعلام کرده است، بیش از چهارده قرن می‌گذرد و این دعوت همچنان ادامه دارد. مخالفان سرسخت اسلام از همان ابتدای نزول قرآن کریم تاکنون، در این باره تلاش بسیار کرده‌اند تا عظمت قرآن را زیر سؤال ببرند، اما نتوانسته‌اند سوره‌ای حتی به اندازه سوره «کوثر» بیاورند که **ندیشمندان و متخصصان زمان** برابری آن را با سوره‌ای از قرآن بپذیرند؛ در حالی که **آسان ترین راه برای غیر الهی نشان دادن اسلام و قرآن کریم، آوردن سوره‌ای مشابه یکی از سوره‌های این کتاب الهی است** (۱۰).

آری، از گذشته دور تا امروز، مخالفان قرآن کریم متن‌هایی ارائه کرده‌اند که برای افراد غیرمتخصص ممکن است بی‌عیب جلوه کند، اما تاکنون هیچ‌یک از این متن‌ها در مراکز علمی و تخصصی، مورد قبول واقع نشده است و جملگی به فراموشی سپرده شده‌اند.

فعالیت کلاسی

به نظر شما چرا خداوند، معجزه آخرین پیامبر خود را کتاب قرار داده است؟ به دلیل اینکه حضرت محمد (ص) دینش برای مردم همه ی دوران‌ها تا روز قیامت است خداوند معجزه اصلی اش را جنس علم (کتاب) قرار داد تا مردم زمان خود و آیندگان به حقانیت پیامبری او و دین اسلام پی ببرند.

پاسخ سوالات شما

برخی می‌پرسند که آیا پیامبر خاتم صلی الله علیه و آله به غیر از معجزه جاوید خود که متعلق به همه عصرها و دوران‌هاست، معجزات دیگری نیز برای مردم زمان خود داشته‌اند؟ پاسخ اینکه: بله، پیامبر صلی الله علیه و آله در کنار معجزه اصلی خود (قرآن) معجزات دیگری نیز داشت. معجزاتی مانند حرکت کردن و دو نیم شدن درخت به دستور ایشان، شق القمر و ... حضرت علی علیه السلام در یکی از سخنان خود می‌فرمایند:

من با پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله بودم که گروهی از بزرگان قریش آمدند و گفتند: ما از تو چیزی می‌خواهیم که اگر بپذیری و انجام دهی، پی می‌بریم که تو فرستاده خدا هستی و اگر انجام ندهی، بر ما مشخص می‌شود که جادوگر و دروغ‌گویی.

پیامبر صلی الله علیه و آله پرسید: چه می‌خواهید؟ گفتند: به آن درخت بگو از ریشه درآید و در پیش روی تو بایستد. پیامبر صلی الله علیه و آله گفت: خدا بر هر کاری تواناست. آیا اگر خدا برای شما چنین کند، ایمان می‌آورید؟ گفتند: آری

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: اکنون آنچه خواسته‌اید به شما نشان خواهیم داد، ولی می‌دانم که به راه خیر باز نمی‌گردید.

سپس به درخت اشاره کرد و فرمود: ای درخت، اگر به خدا و روز جزا ایمان داری و می‌دانی

۱۱. جنبه های اعجاز قرآن کریم را نام ببرید؟ پاسخ: اعجاز لفظی - اعجاز محتوایی

۱۲. اعجاز لفظی قرآن کریم را توضیح دهید؟

که من پیامبر خدا هستم، به اذن خدا از ریشه درآی و در برابر من بایست. درخت با ریشه هایش از زمین کنده شد و نزد پیامبر آمد و شاخه های بالایی خود را بر رسول الله ﷺ سایبان کرد و یکی از شاخه هایش را نیز بر شانه من نهاد که در طرف راست آن حضرت بودم. آن گروه به آن نگریستند و از روی تکبر و گردنکشی گفتند: حال دستور بده نیمی از آن، نزد تو بیاید و نیم دیگر جای خودش بماند. پیامبر فرمان داد. نیمی از درخت نزد او آمد. آنها از روی کبر و سرکشی گفتند: حال دستور بده تا به نیم دیگر خود ملحق شود. پس پیامبر امر فرمود و درخت بازگشت. من گفتم: لا اله الا الله. ای رسول خدا، من نخستین کسی هستم که به تو ایمان آورده ام و نخستین کسی هستم که گواهی می دهم درخت با فرمان خدا برای تصدیق نبوت و بزرگداشت دعوت رسالت، آنچه را خواستی، انجام داد. بزرگان قریش گفتند این مرد جادوگری دروغ گوست و در جادوگری مهارت خیلی زیادی دارد. سپس گفتند: آیا جز همانند این (مقصودشان من بودم) کسی تو را در کارت تصدیق می کند؟

۱۳. کدام حقیقت قرآن از همان آغاز نزول مورد توجه همگان و حتی مخالفان قرار گرفت؟

پاسخ: اعجاز لفظی قرآن و متفاوت و خاص بودن آن با سایر سخن ها در زبان عربی جنبه های اعجاز قرآن کریم

هر کتابی از دو جنبه قابل بررسی است: اول از جنبه لفظی و دوم از جنبه محتوایی؛ قرآن کریم در هر دو جنبه معجزه است:

۱- اعجاز لفظی (خداوند قرآن کریم را با همین حروف و کلماتی که در دسترس بشر است، نازل کرده است. اما چون خداوند بر همه امور داناست، برای بیان معارف ژرف و عمیق قرآن، زیباترین و مناسب ترین کلمات و عبارات را انتخاب کرده است تا به بهترین وجه، معنای مورد نظر را برساند و دل های آماده را به سوی حق جذب کند. هر کس با زبان عربی آشنا باشد، به محض خواندن قرآن، درمی یابد که آیات آن با سایر سخن ها کاملاً فرق می کند و به شیوه ای خاص بیان شده است.) ۱۲

فیلم (۱): عکس العمل غیر مسلمانان هنگام شنیدن آیات قرآن

این حقیقت، از همان آغاز نزول مورد توجه همگان و حتی مخالفان قرار گرفته بود. (ساختار زیبا و آهنگ موزون و دلنشین کلمه ها و جمله ها، شیرینی بیان و رسایی تعبیرات با وجود اختصار سبب شده بود که سران مشرکان، مردم را از شنیدن قرآن منع کنند و اگر کسی برای شنیدن قرآن نزد پیامبر می رفت، یا از پشت دیوار خانه پیامبر، به قرآن خواندن ایشان گوش فرا می داد، او را مجازات می کردند) ۱۴

۱- نهج البلاغه، بخشی از خطبه ۱۹۲.

۱۴. چه چیزی سبب شد که سران مشرکان مردم را از شنیدن آیات قرآن منع کنند؟

۱۵. منع و مجازات مردم از شنیدن آیات قرآن ناظر بر کدام جنبه اعجاز قرآن است؟ پاسخ: اعجاز لفظی

۱۶. کدام جنبه اعجاز قرآن سبب نفوذ خارق العاده آن در افکار و قلوب مردم در طول تاریخ شده است؟ اعجاز لفظی
۱۷. کدام جنبه اعجاز قرآن سبب مسلمان شدن بسیاری از مردم از جمله ادیبان و اندیشمندان شده است؟ اعجاز لفظی

همین زیبایی لفظی سبب نفوذ خارق العاده این کتاب آسمانی در افکار و قلوب در طول تاریخ شده است و بسیاری از مردم به خصوص ادیبان و اندیشمندان تحت تأثیر آن مسلمان شده اند.

فیلم (۲): پس از مشاهده این تلاوت زیبا، احساس درونی خود را بیان کنید.

بیشتر بدانیم

کافری که مجذوب قرآن شد!

ولیدبن مغیره از بزرگان مکه بود. روزی به تقاضای جمعی از مشرکان نزد پیامبر ﷺ آمد تا از نزدیک شخصیت او و معجزه‌اش را بررسی کند. پیامبر ﷺ قسمتی از سوره «سجده» را تلاوت کرد. این آیات چنان تأثیر و هیجانی در ولید ایجاد کرد که بی اختیار از جا حرکت نمود، نزد مشرکان بازگشت و گفت:

سوگند می‌خورم که از محمد سخنی شنیدم که نه به گفتار انسان‌ها شباهت دارد و نه به گفتار پریان؛ گفتار او شیرینی و زیبایی مخصوصی دارد، و بر هر گفتاری پیروز خواهد شد. از آن روز زمزمه در میان قریش افتاد که حتی ولید نیز مجذوب گفتار پیامبر شده است.^۱

دانش تکمیلی ۱

اگر مایلید با نمونه‌های بیشتری از کسانی که با شنیدن تلاوت قرآن تحت تأثیر زیبایی لفظی و آهنگ موزون آن قرار گرفته و مسلمان شده‌اند، آشنا شوید به سایت گروه قرآن و معارف بخش «دانش تکمیلی» مراجعه کنید.

۲- اعجاز محتوایی: گذشته از اعجاز لفظی، قرآن کریم از نظر محتوا و مطالب آن ویژگی‌هایی

دارد که نشان می‌دهد از قلم هیچ اندیشمندی تراوش نکرده است، چه رسد به شخصی که قبل از آن، چیزی نوشته و آموزشی ندیده است. این جنبه از اعجاز برای کسانی که زبان قرآن را نمی‌دانند و فقط از ترجمه‌ها استفاده می‌کنند نیز قابل فهم و ادراک است. برخی از این جنبه‌های اعجازی عبارت‌اند از:

۲۰ (الف) انسجام درونی در عین نزول تدریجی: می‌دانیم که آثار و نوشته‌های اولیه دانشمندان و متفکران با آثار دوران پختگی آنها متفاوت است. از این رو، دانشمندان معمولاً در نوشته‌های گذشته خود تجدید نظر می‌کنند و اگر بتوانند، کتاب‌های گذشته خود را اصلاح می‌نمایند.

۱۸. کدام جنبه اعجاز قرآن نشان می‌دهد که این کتاب آسمانی از قلم هیچ دانشمندی تراوش نکرده است؟

پاسخ: اعجاز محتوایی قرآن

۴۵

۱۹. از اعجاز‌های قرآن، اعجاز برای کسانی که زبان عربی نمی‌دانند و فقط از ترجمه

استفاده می‌کنند نیز قابل فهم و درک است. پاسخ: محتوایی

۲۰. جنبه‌های اعجاز محتوایی قرآن کریم را نام ببرید؟

۲۱. "انسجام درونی در عین نزول تدریجی" که از اعجاز محتوایی قرآن کریم است را توضیح دهید.

۲۲. مجموعه از افکار، عقاید، آداب و رسوم را می گویند. پاسخ: فرهنگ

۲۱) (با اینکه بیش از شش هزار آیه قرآن کریم در طول ۲۳ سال به تدریج نازل شده و درباره موضوعات متنوع سخن گفته است، نه تنها میان آیات آن، تعارض و ناسازگاری نیست، بلکه آیاتش دقیق تر از اعضای یک بدن با یکدیگر هماهنگی دارند و همدیگر را تأیید می کنند) ۲۱

ترجمه آیه: پس آیا در قرآن تدبیر نمی کنند؟ و اگر از نزد غیر خدا بود، قطعاً در آن ناسازگاری بسیار می یافتند.

تدبیر در قرآن

خداوند در قرآن می فرماید: **بیانگر انسجام درونی در عین نزول تدریجی** **عدم ناسازگاری و اختلاف در قرآن معلول الهی بودن آن**

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَ لَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا ۱

با توجه به این آیه بیان کنید چرا خداوند بر این نکته تأکید دارد که اگر قرآن از جانب غیر خدا بود، قطعاً ناسازگاری و اختلافات زیادی در آن یافت می شد؟ زیرا خداوند می خواهد بگوید با توجه به عدم ناسازگاری و تعارض در قرآن که در طی ۲۳ سال نازل شد این کتاب نمی تواند از ذهن پیامبر (ص) باشد.

۲۰) (ب) **تأثیر ناپذیری از عقاید دوران جاهلیت** (در هر دوره ای از زمان، مجموعه ای از افکار، عقاید و آداب و رسوم که از آن به فرهنگ تعبیر می شود، مردم را کم و بیش تحت تأثیر قرار می دهد. فرهنگ مردم حجاز، آمیزه ای از عقاید نادرست و آداب و رسوم خرافی و شرک آلود بود. با وجود این، قرآن کریم نه تنها از این فرهنگ تأثیر نپذیرفت، بلکه به شدت با آداب جاهلی و رسوم خرافی آن مبارزه کرد و به اصلاح جامعه پرداخت و از موضوع هایی همچون عدالت خواهی، علم دوستی، معنویت و حقوق برابر انسان ها سخن گفته است) ۲۳

۲۰) (ج) **جامعیت و همه جانبه بودن** (با وجود اینکه قرآن کریم چهارده قرن پیش نازل شده، اما در مورد همه مسائل مهم و حیاتی که انسان در هدایت به سوی کمال بدان نیاز دارد، سخن گفته و چیزی را فروگذار نکرده است. این کتاب فقط از امور معنوی، یا آخرت و رابطه انسان با خدا سخن نمی گوید؛ بلکه از زندگی مادی و دنیوی انسان، مسئولیت های اجتماعی و رابطه وی با انسان های دیگر سخن می گوید و برنامه ای جامع و همه جانبه را در اختیارش قرار می دهد) ۲۴ **بیانگر جامعیت و همه جانبه بودن قرآن**

۲۵. امام باقر علیه السلام می فرماید: «خداوند آنچه را که امت تا روز قیامت به آن احتیاج دارد، در کتابش [قرآن]

آورده است». در این حدیث منظور از «آنچه مورد نیاز است» چه چیزی است؟

البته روشن است که منظور از آنچه مورد نیاز است، نیازهای مربوط به برنامه زندگی و هدایت انسان هاست؛ یعنی همان نیازهایی که پیامبران به خاطر آنها فرستاده شده اند) ۲۵

فیلم (۳): پس از مشاهده فیلم بگویید علت اصلی اسلام آوردن جوان استرالیایی چه بوده است؟

۱- سورة نساء، آیه ۸۲.

۲- «إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَمْ يَدَعْ شَيْئًا تَحْتَاجُ إِلَيْهِ الْأُمَّةُ إِلَّا أَنْزَلَهُ فِي كِتَابِهِ»؛ اصول کافی، کلینی، ج ۱، ص ۲۶۱.

۲۳. "تأثیر ناپذیری از عقاید دوران جاهلیت" که از اعجاز محتوایی قرآن کریم است را توضیح دهید.

۲۴. "جامعیت و همه جانبه بودن" که از اعجاز محتوایی قرآن کریم است را توضیح دهید.

۲۶. کدام ویژگی قرآن کریم گویای این است که قرآن بسیار فراتر از علم آن روز جامعه سخن گفته است؟ این

ویژگی به کدام اعجاز قرآن کریم اشاره دارد؟ پاسخ: ذکر نکات علمی - اعجاز محتوایی

۲۷. دو مورد از نکات علمی بی سابقه که در قرآن کریم آمده است را ذکر کرده و هر کدام را توضیح دهید؟

۲۰ (د) ذکر نکات علمی بی سابقه) در جامعه ای که علم و دانش جایگاهی نداشت و خبری از رشته های

مانند فیزیک، زیست شناسی، گیاه شناسی و ستاره شناسی نبود، قرآن کریم به برخی نکات علمی اشاره می کند که در تمام دنیای آن روز بی سابقه بود و بعدها به مرور زمان توسط دانشمندان کشف گردید.^۱ اشاره به این قبیل نکات علمی، گویای آن است که قرآن کریم بسیار فراتر از علم آن روز جامعه، سخن گفته و ذکر این قبیل نکات علمی فقط از کسی ساخته است که آگاه به همه علوم باشد؛ یعنی خداوند متعال. به چند نمونه از نکات علمی قرآن کریم توجه کنید :

۲۷ (۱) - حرکت زمین

چهار قرن پیش در سرزمین اروپا، گالیله به دلیل اینکه زمین را متحرک خوانده بود، در دادگاه محاکمه شد؛ در آن دوران تصور بر این بود که زمین ثابت است و خورشید و سایر سیارات به دور آن می چرخند.

اما در چهارده قرن پیش و در زمانی که هیچ یک از ابزارهای نجومی امروزی در دست بشر نبود، قرآن کریم در آیات خود به حرکت زمین اشاره می کند که از آن جمله، تشبیه زمین به ذلول است.^۲ ذلول به شتری گفته می شود که به گونه ای حرکت می کند که سوار خود را نمی آزارد. تشبیه زمین به «ذلول» به خوبی به حرکت هموار و همراه با آرامش زمین اشاره دارد.

فیلم (۴)

۲ - انبساط جهان

نظریه انبساط جهان، یکی از مهم ترین کشفیات نجومی انسان در قرن بیستم است. بر طبق این نظریه، کهکشان ها با سرعت فوق العاده ای در حال حرکت و فاصله گرفتن از یکدیگرند که در نتیجه آن، جهان هستی مدام در حال گسترش و انبساط است. مطلبی که خداوند در قرآن کریم به آن اشاره کرده است) ^{۲۷}

وَ السَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ^۳

و آسمان را با قدرت خود برافراشتیم و همواره آن را وسعت می بخشیم.

اشاره به انبساط جهان از نکات علمی بی سابقه

۱- البته، قرآن کتاب هدایت است، نه کتابی درباره علوم. به همین جهت اگر گاهی به یک نکته علمی می پردازد، برای نشان دادن عظمت خلقت و واداشتن انسان ها به تفکر در جهان است. از این روست که این نکات علمی را به صورت کوتاه و در حد اشاره مطرح می کند.

۲ - سوره ملک، آیه ۱۵.

۳ - سوره ذاریات، آیه ۴۷.

بیشتر بدانیم

نمونه دیگر از معجزات علمی قرآن :

ماه تابان و خورشید درخشان

خداوند در قرآن کریم از ماه با تعبیر «منیر» و از خورشید با تعبیر «سراج» یاد کرده است. در زبان عربی، منیر به شیء نورانی ای گفته می شود که از خودش نوری ندارد، اما نور از منبع دیگری بر روی آن می تابد، در حالی که سراج به شیء نورانی ای می گویند که نورش از درون خودش است.^۱ قرآن کریم قرن ها قبل از آنکه بشر به این نکته پی ببرد که نور ماه از خودش نیست و آن را از خورشید دریافت می کند، به زیبایی، این نکته را بیان کرده است :

تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَ جَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا وَ قَمَرًا مُنِيرًا^۲

دانش تکمیلی ۲

یکی دیگر از نمونه های اعجاز محتوایی قرآن، خبر دادن قرآن از حوادث آینده به مسلمانان صدر اسلام بود. اگر علاقه مندید می توانید برای آشنایی با نمونه هایی از این اخبار، به سایت گروه قرآن و معارف، بخش «دانش تکمیلی» مراجعه کنید.

تدبیر در قرآن

با توجه به آیه زیر، چرا خداوند معجزه جاوید خود را توسط پیامبری به دست مردم رساند که نزد هیچ کس درس نخوانده بود؟ اگر این کتاب توسط یکی از درس خواندگان و دانشمندان جامعه آورده می شد، ممکن بود چه شک و شبهه ای ایجاد شود؟ پاسخ بالای صفحه

وَ مَا كُنْتُمْ تَتْلُوا مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَ لَا تَخْطُوهُ بِيَمِينِكُمْ إِذَا لَارْتَابِ الْمُبْطِلُونَ^۳
و پیش از آن، هیچ نوشته ای را نمی خواندی و با دست خود، آن را نمی نوشتی که در آن صورت، کجروان به شک می افتادند.

۱- قاموس قرآن، سید علی اکبر قریشی، ج ۴، ص ۲۰۳؛ مفردات الفاظ قرآن، راغب اصفهانی، ص ۱۶۷.

۲- سوره فرقان، آیه ۶۱.

۳- سوره عنکبوت، آیه ۴۸.

پاسخ ۱: برای این که به مرور زمان اندیشه های ایشان کامل تر و پخته تر می شود پس در نظریات گذشته ی خود تجدید نظر

می کنند - با اینکه بیش از شش هزار آیه در طول ۲۳ سال به تدریج نازل شده و درباره موضوعات متنوع سخن گفته شده نه تنها میان آیات تعارض و ناسازگاری نیست بلکه آیاتش دقیق تر از اعضای یک بدن هماهنگی دارند و هم دیگر را تایید می کنند.

بیشتر بدانیم

آشنایی با بزرگ ترین خبرگزاری تخصصی قرآن کریم در جهان اسلام
خبرگزاری بین المللی قرآن که با عبارت اختصاری «ایکنا، IQNA» شناخته می شود با هدف اطلاع رسانی سریع اخبار و رویدادهای قرآنی و دینی کشور و جهان ایجاد شده است. مهجوریت زدایی از معارف قرآن کریم و سوق دادن جامعه به سوی سبک زندگی قرآنی در عرصه های مختلف یکی دیگر از اهداف این خبرگزاری است. خبرگزاری ایکنا به ۱۹ زبان زنده دنیا به تولید خبر می پردازد. این اخبار به صورت روزانه بر روی خروجی این خبرگزاری ارسال می شود.
این خبرگزاری بخش اعظمی از نیاز روزانه به خبر قرآنی در سطح کشور را از طریق بیش از ۵۳۰۰ خبرنگار فعال افتخاری خود تأمین می کند. بسیاری از خبرنگاران افتخاری ایکنا در طول این سال ها در جشنواره های مختلف و بلاگ نویسی، دینی و رسانه ای و حتی عرصه های علمی کشور صاحب افتخار و کسب رتبه شده اند که همه این افتخارات را از برکت خدمت به قرآن می دانند. شما نیز می توانید یکی از خبرنگاران افتخاری این خبرگزاری باشید.

اندیشه و تحقیق

- ۱- به نظر شما چرا اندیشه دانشمندان به مرور زمان تغییر می کند؟ این ویژگی، چگونه الهی بودن قرآن را اثبات می کند؟ پاسخ بالای صفحه
- ۲- با توجه به دو متن زیر، به سؤالات پاسخ دهید:
الف) شاید نتوان کتابی را در جهان یافت که در آن به اندازه قرآن کریم به تعقل، تفکر و علم دوستی تأکید شده باشد. در این کتاب، بیش از ۷۷۰ بار از علم، ۱۸۵ بار از گوش دادن و توجه کردن، ۴۹ بار از عقل، ۱۸ بار از فکر کردن، ۱۳۲ بار از تبیین و دلیل، و نیز ده ها کلمه دیگر مانند قلم و کتاب که به تفکر و علم مربوط می شوند، نام

برده شده است. همچنین آیات متعددی در نکوهش جهل، غفلت و تعقل نکردن وجود دارد.

ب) در جامعه آن روز عربستان و حتی دیگر نقاط جهان، کرامت زنان نادیده گرفته می‌شد. به گونه‌ای که اگر خانواده‌ای فرزند دختر به دنیا می‌آورد، احساس شرم می‌کرد؛^۱ در چنین فضایی، قرآن کریم با بیان کرامت زن و تساوی وی با مرد در انسانیت اعلام کرد: هر کس، از مرد و زن، عمل صالح انجام دهد و اهل ایمان باشد، خداوند به او حیات پاک و پاکیزه می‌بخشد؛^۲ و عمل هیچ مرد و زنی را ضایع نمی‌کند.^۳ علاوه بر این، قرآن کریم برای زن، حقوق خانوادگی و اجتماعی قائل شد، در مالکیت به او استقلال بخشید و درآمد کارش را از آن خودش دانست؛ هزینه خانواده را از دوش او برداشت و بردوش مرد قرار داد و به خصوص بر کرامت، عزت و عفافش تأکید کرد تا در جامعه مورد سوء استفاده مرد قرار نگیرد.

اعجاز محتوایی جنبه تاثیر ناپذیری از عقاید دوران جاهلیت

• متن الف به کدام یک از جنبه‌های اعجاز قرآن کریم اشاره می‌کند؟

• متن ب به کدام یک از انواع اعجاز محتوایی اشاره می‌کند؟ تاثیر ناپذیری از عقاید دوران جاهلیت

پیشنهاد

در یک کار تحقیقی، برخی نمونه‌های دیگر از اعجازهای علمی قرآن را پیدا و در کلاس بیان کنید.

معرفی کتاب

منابع برای مطالعه بیشتر

فایل پی‌دی‌اف کتاب‌های معرفی شده در این بخش، در سایت گروه قرآن و معارف به آدرس <http://quran-dept.talif.sch.ir> در بخش «معرفی کتاب» موجود است.

نام کتاب	نویسنده	انتشارات	مخاطب
قرآن و آخرین پیامبر	ناصر مکارم شیرازی	دارالکتب الاسلامیه	معلم/ دانش‌آموز
تدوین قرآن	علی کورانی	مؤسسه فرهنگی طه	معلم
قرآن از دیدگاه ۱۱۴ دانشمند جهان	محمد مهدی علیقلی	نشر سینا	معلم/ دانش‌آموز
قرآن و آخرین پدیده‌های علمی	جعفر رضایی فر	فوزان	معلم/ دانش‌آموز

۳- سوره آل عمران، آیه ۱۹۵.

۲- سوره نحل، آیه ۹۷.

۱- سوره نحل، آیه ۵۸.

